

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon Interurban 115

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 52.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Cena inseratom: cela
stran Din 1400.—, pol strani
Din 700.—, četrt strani
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Napori in načrti za svetovni mir.

Ameriški državni tajnik Kellogg je o novem letu odgovoril na ponudbo francoskega zunanjega ministra Brianda, da bi Francija in Zedinjene države Severne Amerike obnovile medsebojno razsodiščno pogodbo ter jo razširile v pogodbo o večnem miru. Pisal je Briandu pismo, v katerem izjavlja, da je z veseljem sprejel francoski predlog ter da deli z vsem srcem v imenu ameriškega naroda občutke prijateljstva, iz katerih izvira francoski predlog.

Vse države bi naj podpisale pogodbo o večnem miru.

Kellogg v svojem pismu izvaja dalje, da francosko-ameriška pogodba o večnem miru ne zadostuje, marveč bi morale vse velesile dati obvezno izjavo, po kateri bi se naj vojna kot orodje narodne politike obsodila ter opustila. Če bi velesile to storile, bi drugim državam dale lep zgled. Primerno in hvalevredno bi bilo, da bi vse države podpisale enako listino, ker bi se na ta način pogodba, ki bi bila sedaj obvezna samo za Francijo in Ameriko, razširila na vse svetovne države. Ameriška vlada je pripravljena posvetovati se s Francijo o zaključitvi pogodbe med svetovnimi velesilami. Ako je francoska vlada pripravljena pridružiti se tem prizadevanjem ter v zvezi z Zedinjenimi državami pripraviti velesilam primerno skupno pogodbo, bi se Kellogg radoval, če bi mogel takoj začeti razgovore o pripravah za osnutek take pogodbe. Ta osnutek bi naj Francija in Amerika skupno predložili velesilam in drugim državam.

Italija in vprašanje miru.

K temu načrtu se je takoj javila Italija. Ni se javila s pritrditvijo, marveč z raznimi pomisleki. Uradna Italija še ni izpregovorila, pač pa razpravljajo o tem vodilni fašistovski listi. Oni ne gledajo na koristi, ki bi jih narodi imeli od pogodbe večnega miru, ako bi jo podpisale vse države z velesilami na čelu in ako bi se te pogodbe držale. Oni sumijo, da imata Francija in Amerika s tem predlogom sebične namene ter sumničijo Francijo, da hoče razdvojiti evropske države, Ameriko pa, da se hoče vtikati v evropske razmere ter s tem oškodovati Anglijo.

Resnica pa je ta, da se italijan. fašizem ne more in noče sprijateljiti s politiko miru, ker pozna samo eno učinkovito orodje notranje in zunanje politike, in to nasilje. Mac Donald, bivši angleški ministrski predsednik in voditelj delavske stranke, je lansko leto zunanjo politiko fašistovske Italije tako-le označil: »Mus-

solini vodi zunanjo politiko Italije popolnoma v duhu imperializma (osvajanja) in se nič ne briga ne za predpise Društva narodov, ne za njegovo organizacijo, ko obrača svoje oči zdaj po Balkanu, zdaj v Malo Azijo ali pa proti Tunisu. Ni torej čudno, da Italiji ne ugaja pogodba večnega miru. Ako Italija sklepa pogodbe, sklepa takšne, ki nimajo za vsebino ohranitve miru, marveč obrambo italijanskih koristi in razširjenje italijanskega upliva. Mac Donald je o teh italijanskih pogodbah izjavil to-le sodbo: »Nekatere pogodbe so čisto politične, druge vojaške, druge zopet trgovinske. Mnoge brez dvoma imajo tajne pristavke in dogovore«. Da je predmet teh tajnih dogovorov ne mir, marveč vojna, dokazuje Madžarska, ki je zaveznica Italije in ki s talijanskega juga dobiva, ne oljkine vejice miru, ampak sredstva za vojno.

Italija pošilja Madžarski orožje.

Carinske oblasti v Avstriji so zadnji čas prišle na sled velikemu tihotapljenju orožja iz Italije na Madžarsko. Da to orožje ne služi večnemu miru, marveč vojni, je jasno. Strojne puške, ki so bile v velikem številu poslani iz Italije na Madžarsko, kanoni manjšega kalibra, puške, municija; vse to je dokaz, kakšna usoda čaka evropsko človeštvo, ako bosta o njej odločevali Italija in njena zaveznica Madžarska. V obeh državah vladajo slične razmere: Italija je v rokah zagriženega fašizma, ki z vso brezobzirnostjo zasleduje svoje pretirane osvojevalne cilje, Madžarska pa je v rokah grofov, baronov in druge visoke gospode, ki sanja o nekdanji madžarski slavi in veličini ter je Čehoslovaški, Rumuniji in Jugoslaviji tudi radi tega protivna, ker so izgubili svoja velika posestva, katera ležijo na ozemlju teh držav. Za tako gospodo pripravljiva smodnik prijetnejši vonj, nego pa pogodba o večnem miru med državami.

Miroljubje in razoroženje.

Na Kelloggovo pismo je Briand odgovoril, naj bi se francosko-ameriška pogajanja o obnovitvi razsodiščne pogodbe ločila od pogajanj za splošno mednarodno pogodbo proti vojni. On sam je za tako pogodbo, saj je v svojem predlogu ameriški vladi rabil izraz o nezakonitosti vojne. V svoji izjavi, ki jo je o novem letu dal novinarjem, je poudaril, da je njegova največja želja, da bo ohranjen mir, ki sloni na pravičnosti in spoštovanju obstoječih dogovorov. On dela za tako politiko. »Pri najboljši volji«, tako je izjavil, »ne morem razumeti, da bi bila

politika izolacije (osamljenja) in rekordnega oboroževanja za Francijo dobra. Taka politika mora dovesti do vojne. Lahko je vojno povzročiti, toda težje je vojno preprečiti. Jaz pa jo hočem preprečiti«.

Kar se tiče vprašanja razoroženja, Briand poudaril: »Razorožitev se v Franciji dejansko izvaja. Leta 1914 je štela vsa francoska armada z mornarico, žandarmerijo in kolonialno vojsko 1.050.000 mož, leta 1917 je štela samo še 755.000 mož. To pomeni znižanje 28 odstotkov. Z uvedbo enoletne vojaške službe pa bo to število naraslo na 45 odstotkov. Upam, da bo tudi v drugih državah razoroževanje v isti meri napredovalo«.

V resnici dokazuje vsaka država svoje miroljubje na zunan najboljše s tem, da izvrši ali vsaj začne izvajati zmanjšanje in znižanje svoje oboroženosti. Temu cilju tudi služi velika svetovna konferenca za razorožitev, o kateri je želeti, da bi bila sklicana tekom tega leta. Njeni sklepi, ako bodo donešeni v skladu z dosežanimi pripravami in v smislu želja in zahtev evropskih narodov, bi najboljše služili ohranjenju in utrditvi svetovnega miru.

Nekaj za naše domove.

Naši kmečki domovi so ljubki, kdo bi jih ne ljubil? Gotovo jih ljubijo posebno oni, ki v njih stanujejo. Saj še lastavica pozna svoje gnezdo, ko se spomladi zopet povrne k nam iz daljnih krajev, pa bi člo vek ne ljubil kraja, kjer je zagledal luč življenja, kjer mu je minevala brezskrbna mladost in kjer mogoče sploh preživlja velik del svojega življenja.

Posebno ob takih praznikih, kakor so božični, se nam ljubezen do naših domov znova vzbudi in gotovo vsi želimo našim domovom z Gregorčičem: Nebo ti tisoč sreč prisodi, preprosta selska hiša til!

Zapišimo zgodovino naših domov!

Mnoge naše družine živijo v svojih sedanjih domovih morda že precej dolgo. Njih dedje so postavili dom in rod za rodom ga je ohranjeval in čuval. Kako zanimiva mora biti zgodovina takih naših sicer preprostih ali vendar znamenitih družin in hiš! Kako malo pa dejansko vemo te zgodovine! Ničesar se ne ohrani več, ali le prav malo. Včasih je bilo drugače. Ljudje niso znali brati in so si zato pripovedovali za razvedrilo vsemogoče in tako so se ohranile pravljice in povesti, pa tudi kak drobec zgodovine naših družin. Dandanes pa je tako, da hočemo le to vedeti in je le to imenitno, kar je tuje, za

lastno pa se ne brigamo tako, kakor bi to bilo prav.

Da pa se ne bomo samo pritoževali, da nič ne vemo o zgodovini naših domov in družin, pa se odločimo, da bomo za naprej to popravili. V vsaki družini imejte močnejši zvezek, v katerega zapišite razne zanimivosti svojega doma. Najpreje, kar ste izvedeli zgodovine, koliko časa je vaš rod v tej hiši, kako so se imenovali vaši dedje in babice in kako se je njih deca razšla po svetu. Vesele in žalostne dogodke, ki so zadeli vašo hišo, kdaj je kdo umrl, ponesrečil, poročil, kedaj je bil kdo rojen in krščen, kdaj se je družina posvetila božjemu Srcu ali sv. družini, kak ime nitnejši obisk, izredno dobro ali slabo letino, nesrečo ali srečo pri živini itd. itd. Saj tega je toliko, da je kaj. Ko je končano delo za nazaj, kolikor ga je pač mogoče sedaj dopolniti, potem pa se naj knjiga shrani in redno vsaka znamenitost zaznamuje. Kadar boste po dolgi odsotnosti prišli zopet vsi skupaj domov, boste videli, da bo prvo, da boste šli obujat spomine in boste prav radi segli po knjigi, kjer se zapisuje domača zgodovina. Pa vsaj to dobro bo imela ta stvar, da ne bomo pozabili, koliko smo stari, ker bomo imeli natančen datum zapisan.

Naj torej ne izginja zgodovina naših domov kar brez najmanjših spominov v neskončno pozabljenje!

Naša domača knjižnica.

Mohorjeva družba je pri vabilu na novo naročbo lansko leto napisala, da je do sedaj samo ona izročila slovenskemu narodu nad 20.000.000 knjig. Vzemimo samo to in recimo, da bi šli sedaj pogledat, koliko knjig bi od teh 20.000.000 še našli! Kam so šle te knjige? Poizgubile so se. Res ni mogoče, vsega ohraniti, ali res pa tudi, da mi premalo pazimo na naše knjige, ki jih imamo po naših domovih. Marsikatera družina bi lahko imela že pravo knjižnico doma. Knjiga je zaklad in sicer tak, iz katerega lahko večkrat koplješ, pa še ne zmanjka. Ko si pa ti gotov, pa lahko gre drugi na delo in tretji in četrti. Pa to, kar ti je enkrat ugajalo, boš rad večkrat prebral, morda še drugo leto. Knjige moramo zato boljše shranjevati! Za knjige se bo že še našel majhen prostorček v še tako majhni hišici. Ako ne najdeš drugega prostora, pritrđi na steno lično desko, ki jo ob obeh robovih zagradiš in že ti bode služila za polico za knjige. Bolje je pa seveda, da se knjiga shrani v tak prostor, kjer ni čisto na prostem, da se ne oprši in ne pokvari tako. V vsaki hiši bo pravi kras taka domača knjižnica. V posebnem zvezku bodo vse knjige zapisane, da se jih lahko zopet uredi, če bi se raznosile. Mladina, ki včasih ne ve, kaj bi še kaj počela, kar ta teden se loti tega dela in uredi domačo knjižnico! Tu se tudi lahko shranjujejo molitveniki, katere ob nedeljah in praznikih uporablja družina, ko gre k službi božji.

Danes naj zadostujeta ta dva nasveta za naše domove. Povedali smo jih iz ljubezni do naših domov katerim želimo ti-soč sreč prepričevanja in nedolžnega domačega veselja.

Agitirajte za „Slov. Gospodarja“ in „Naš dom“.

»Kaj neki imate vedno te stranke«, je porekel dedek, ki se je grel na zapečku in poslušal može, ki so politizirali. »Včasih ni bilo nobenih strank, pa je bilo tudi dobro. To so same novotarije, da je le več prepira na svetu!«

Dobro je sicer mislil dedek, toda v novih časih so pač nove razmere in on se ni mogel več v njih spoznati. Sin-gospodar mu je zato skušal malo to stvar razložiti, pa so jo tudi drugi prav pazno poslušali. Dejal je:

»Stvar je pač tale. Včasih nismo kmetje imeli nobene besede. Graščak in gospoda to je bilo vse, kar je imelo besedo, mi pa smo morali molčati. Oni so delali postave, mi pa smo jih morali držati. Delali smo tlako in roboto, dajali desetino, to je bila naša pravica. Pa se je stvar zasukala. Tudi kmetje so hoteli imeti kaj pravice govoriti. Najpreje so gledali na to, da so postali svobodni. Saj smo brali v zgodovini o naših kmetijskih puntih, ki so se sicer večkrat ponesrečili, ali konečno je tlačanstvo leta 1848 tudi v naših krajih prenehalo. Zdaj so dobivali kmetje polagoma pravico, da odločajo tudi v javnem življenju, dobili so namreč volilno pravico. Ta spočetka ni bila vsem enaka in splošna, kot je danes pri nas, imeli smo razne skupine ali razrede. Sedaj pa je tako, da imamo vsi volilno pravico, saj veste, vsak eno krogljico dobi, pa jo nese in vrže, kamor misli, da bo prav. Hvala Bogu, da so slovenski kmetje pravočasno spregledali, da je treba volilno pravico dobro in previdno uporabljati. Kajti ljudje so dandanes že takorekoč razdeljeni na dva dela, saj ste vi, oče večkrat rekli, da bo do tega prišlo, da sta dva tabora: za Boga in proti Bogu. In oni, ki so hoteli, da bi se delale take postave, ki bi bile proti Bogu in veri, so se zbrali v skupine ali stranke. Mi pa, ki hočemo Boga in božje zapovedi, smo se pa tudi morali zbrati v svoji stranki. Tako sedaj in bomo tudi še dolgo za naprej bili boj v javnem življenju za naša načela.

Našim načelom nasprotne stranke so si pa nadele lepa imena, da bi jih mi, ki se manj s politiko pečamo, ne pogruntali tako hitro. Tudi v svojem časopisju uganjajo hinavščino in je treba biti napram njim zelo previden. Dandanes je položaj že tak, da moramo stranke soditi po njihovem svetovnem načelu, ki je ali krščansko ali pa protikrščansko.

Pri tem pa pridejo v poštev tudi razna narodnostna in gospodarska načela. Vendar podlago tvori ono prvo načelo. Če je namreč krščansko, je tudi v narodnem in gospodarskem oziru pravično. Zato ni čudno, da je naša SLS povsod tako upoštevana in vplivna.

Nasprotniki nam sedaj očitajo, da sodelujemo s takimi strankami, ki niso strogo na krščanskem stališču. Ako kedaj naša stranka sodeluje na ta način, s tem še nikakor ni zatajila svojih načel, tudi jih ni skrila, ampak jih skuša pač uveljaviti v kolikor je to mogoče. Naša stranka je tista, ki najbolj uspešno deluje na to, da bo dobro razmerje med Vatikanom in našo državo. Ona brani pravice katoliča-

nov v naši državi, kjer koli je treba. To pa dela prav uspešno ravno s tem, da se ne brani sodelovati v vladi, četudi v njej ne sedijo le katoličani. Prav neumno je pisanje nasprotnih listov, da bomo naselili tej hujskariji. Mi katoličani sovražimo zmoto, nikdar pa ne tistega, ki je v zmoti. Da bi pa začeli sovražiti svojo stranko, ki edina nas štiti, to pa menda še sami ne verjamejo!

Vidite, oče, tako je. Dandanes morajo stranke biti. To so skupine ljudi, ki enako mislijo in potem v javnosti tudi enako nastopijo. Ni dandanes vseeno, v kaki stranki je kdo. Za nas, ki hočemo ohraniti našemu narodu njegovo vero in govornico, je pač mesto le v SLS.

Sin gospodar je prenehal svojo razlago in oče je dostavil: »Ljubi moji, če je pa tako, potem pa kaj čakate, da svoje stranke tako ne združite, da bo vse, kar pošteno čuti in misli, šlo z nami, da se ne bodo dali motiti po drugih strankah in njihovih listih. Da bi bil jaz še močen, jaz bi ti pomagal, sin!«

»Bo že, oče, bomo, prav dobro bomo izpeljali našo organizacijo te tedne po zimi, ko je bolj čas, da bomo res vsi kot en mož zavedni pristaši naše slovenske ljudske stranke!«

In može so se porazgovorili, kako bodo izpeljali domačo krajevno organizacijo SLS.

V NAŠI DRŽAVI.

Stalna razprava o davkih. Ko naši politični nasprotniki samo vpijejo, pa vlada dela in sicer resno na tem, da vse davke izjednači in ne le to, da jih tudi pravično porazdeli na posamezne po njihovem premoženju. To je pravo in pravično načelo. Ko so nasprotniki zahtevali, naj se vsa dohodnina takoj odpravi, so imeli predvsem pred očmi to, da rešijo one svoje ljudi, ki imajo suh denar in od njega prejemajo skrite dohodke. Razliko za odpravljen dohodnino pa naj bi plačal oni, ki ima zemljo. Toda vlada je bila modrejša. Predložila je nov predlog, v katerem se bodo določile najpreje spodnje stopnje obdavčenja, potem pa se bo to stopnjevalo, čim več bo kdo imel, tem več bo plačal. Pri tem pa bodo prizadeti tudi oni, ki so se hoteli popolnoma izmuzniti plačevanju davkov. Da bo potem ta davčni zakon po vsej državi isti in za vse enako obvezen, to je samoposebi jasno. Zapomnimo si pa to, da je sedanja vlada na delu, da davčno vprašanje pravično uredi.

Finančni odsek razpravlja o proračunu. Finančni odsek mora pregledati in pripraviti proračun za skupščino, zato on sedaj zboruje (razven o pravoslavnem Božiču). Predelal je že več oddelkov. Nasprotniki že sedaj seveda kritizirajo proračun, ko ga še pravzaprav ni.

Čudna fronta. Radič in Pribičević imata eno skupno fronto. Radič je te dni o tej fronti govoril, da je prečanska in naperjena proti Srbom, Pribičević pa je tudi o njej govoril in izrečno povdaril, da ni prečanska ampak prav državna. Kako je torej to? Čisto jasno: Radič je govoril